

Sesiynau

Gloywi

Iaith

Cymraeg

17/9/19.

Rhamu Ymadrodd.

Termau gramadegol.

- 1) Enw - Gair sy'n cael ei rhai am rhywbeth.
- 2) Berf
- 3) Adferf.
- 4) Cysylltair.
- 5) Rhogenuw.
- 6) Ansodtair.
- 7) Arddodiad.
- 8) Berferw.

1) unigol / Lluosog → Plentyn / Plant.

Enw.

- Wrywaith (eg) newin fenywaidd (eb).
- Geriau gallu bod yn wrywaidd newin fenywaidd
- Benywaidd - (-fa), (-en), (-aeth).
- Gwrywaidd - (-yn)

Enw	Lluosog.
Potel	Poteli
Cas Pensil	Cas Pensiliau.
Uyfr	Uyfrau
Disgybl	Disgyblion.
Ymarfer	Ymarferion.
Cadair	Cadeiriau.
Bwrdd	Byrddau.
Cyfrifiadur	Cyfrifiaduron
Blodyn	Blodau
Car	Cer
Esgyd	Esgidiau.

* Enw Priod - enw Person, Peth, Iauith.

Angen Priif Llythyren

* Enw torfol - enw ar gasgliad o bobl / Pethau
ee. tyrfa, haid

* Enw diriaethol - enw ar rhywbeth 'real'
(galen Cyffurdd
ee. burdd, Codair.)

* Enw haniaethol - enw ar rhywbeth na allun
ni ei gyffurdd
ee. harusrwydd, caniad.

Rhagenw.

Gair a ddefnyddir yn lle enw.

ee. hi, fi, ti, fe, nhw, hwn, ni, chi.

Ansoddeiriau.

Disgrifiol enw / rhagenw.

ee. Sefyllfa ancdd, Pryder maur, merch
hafus, Priod waith, hoff uw, unig
gyfle.

* Treiglaid meidiwl ar ôl → yn, y, mor,
cyn, un.

Cysyllteiriau.

Cysylltu gennau, cymalau neu fraiddlegau.

e.e. trefniadau a chynlluniau.

Arddodiad

Gair sy'n dangos y berthynas rhwng un
Person neu beth a Person neu beth
arall.

e.e. Ma'r gwrith ar y ddesg.

Am, o'r, at, gan, heb, i, o, dan,
dros, trwy, wrth, hyd, a, yn.

✱ Hwb Cymru → taflennu ar hyn.

Bannod

Gair sy'n gwneud enw'n bennodol yw
bannod a cheir tair ffurf ar y fannod
bennod yn y Gymraeg.

e.e. y bobl, yr amser a'r ymdrech,
ma'r disgybl... (y, yr, i).

Berfau

Gair sy'n nodi beth sy'n cael ei wneud.
Berf yn dangos Person, amser a gweithred.

e.e. Gwelais.

y weithred yw gweld.

fi yw'r Person

yn y gorffennol y digwyddodd.

- unigol = fi, ti, ef/hi. } 1 Person.
- Lluosog = ni, chi, nhw. } 2 Person.

Goddrych + Gurthrych Berf

Goddrych → un sy'n gwneud y weithred (Subject)

Gurthrych → un sy'n dioddef y weithred (Object)

e.e. Darllenodd y disgybl lyfr da ddoe.

- Goddrych = y disgybl

- Gurthrych = lyfr da.

Berfennu

Dyma ystyr neu enw'r ferf

- Enw'r gweithgaredd → ee ysgniffennu, gweid, eistedd.

Adferf:

- Gair sy'n ddisgrifio berf, ansoddeir; adferf arall.
- Maent yn ateb y Cwestiynau: Sut, ble, Pryd, Pam.

ee: Penderfynwyd yn unfrydol:
Staradodd y Plant yn uchel.

Cymraeg.

24/9/11

Enwau Benywaidd / Gwrywaidd.

- * Mae Pob enw yn gwrywaidd, yn fenywaidd neu'n lluosog.
- * Os yw enw benywaidd unigol yn dod ar ôl 'y' neu 'yr' yn treiglo meddal.

- eg - enw gwrywaidd ee. Pientyn
- eb - enw benywaidd ee. Coeden.
- ego } gallu bod yn gwrywaidd a benywaidd
- eng }

Gwrywaidd.

- Dim treiglod ar ôl 'y'
- Dim treiglod ar ôl y gair - y bachgen da
- Dau, tri, Pedwar.

Benywaidd.

- Mae treiglod meddal ar ôl 'y'. (ond am 'll' a 'rh').
- Treiglod meddal ar ôl ansoddair.
- Dwy, tair, Pedair.

- * Dydyn ni ddim yn treigio ar ôl ~~gair~~ lluosog.

- * Quizlet - ar lein (gall defnyddio yn lle cardiau ffloch).

- Rhedodd y Plant tuag at y bus. (G)
- Cerddodd grŵp lan y mynydd. (G)
- Chwiliodd Jac yn y geiriadur. (G)

- Cerddodd trwy'r drws yn gyflum. (G)
- Trowch y dudalen. (B)
- Edrychwch ar y ddogfen ar lein. (B)
- Llwiwch y llinell yn gach. (B)
- Gorffennwch y frawddeg. (B)

Rhifo:	G	B
	un ci	un gath
	dau ci	dwyr gath
	tri chi	tair cath
	Pedwar ci	Pedair cath.

Treigladau Llais

T > Th

C > Ch

P > Ph

- > Gwrywaidd → hun,
- > Benywaidd → hon.
- > Lluosog → hyn.

Neu 'yma'

Gwrywaidd	Benywaidd
Dosbarth	Pensil
Athro	Dai
Adran	Disgybl
Bwrdd	Athrawes
Tedi	Merch
Siwmpwr	Gwers
llyfr	Dogfen
Parc	Desg
wal	Bag

Terfyniadau geriau:

Sut mae gair yn gaffwr yn Cllw os ydychen
benywaidd / gwrywaidd.

Benywaidd

- aeth
- fa
- en
- ach
- as
- es
- ell
- eb
- eg.

Gwrywaidd.

- awd
- ant
- tid / did
- rwydd
- adur
- wr
- edd
- yn
- lad
- deb.

TASG

Enwau

eg - gurywaidd.
eb - benywaidd

Tasg 1

Rhowch 'eg' neu 'eb' wrth ochr pob un o'r enwau hyn.

eb cadair	eg llais	eg papur	eb drama	eb calon
eg myfyriwr	eg patrwm	eg teulu	eg cwsr	eg teledu
eb ysgrifenyddes	eb coleg	eb rhaff	eb dinas	eb coeden

Nawr, rhowch y gair am 3 o flaen pob un. Treiglwrch os oes angen.

Tasg 2

Rhowch yr enwau isod yn y golofn gywir.

angladd, cwsr, gwasanaeth, gweithgaredd, plentyn, ystafell, cusan, afel, penderfyniad, pennill, llinell, rhestr, trafnaeth.

Penderfyniad.
Pennill.

Enw gurywaidd	Enw benywaidd	Enw gurywaidd/benywaidd
Gweithgaredd Plentyn afel ~~angladd~~ gwasanaeth	ystafell ~~gwasanaeth~~ linell trafnaeth rhestr Cwsr	angladd Cwsr

Nawr, rhowch Y neu Yr o flaen pob un.

Tasg 3

Mae gan y geiriau hyn ddau luosog. Beth ydyn nhw? Wedyn ysgrifennwch frawddegau (12 brawddeg i gyd) i ddangos yn glir eich bod yn deall yr ystyron.

* cyngor * cais * pryd * nodyn * gwaith * llwyth

Tasg 4

Cywirwch

1. Roedd hi'n awyddus iawn i ddatrys y ddingelwch. ddingelwch.
2. Derbyniodd yr adran adnoddau dynol ddeg o geisiadau am y swydd. geisiadau.
3. Mae'r restr anrhegion priodas ar y we. rhestr.
4. Bydd y perchod yn cwyno os bydda i'n hwyr. 4 merched.
5. Faint o'r bechgyn fydd yn mynd i'n coleg? Coleg.
6. Teithiodd y llywydd i'r gynhadledd ar y ddiwrnod y trêr.
7. Deedd ydydwaith y coleg ddim yn gweithio'n iawn. rhwydwaith.
8. Rwyf i'n hwyr. Beth yw'r feswm? rhestrwm.
9. Deedd ei henw hi ddim ar y taflen. daflen.
10. Mae e wedi ennill y gystadleuaeth. y gystadleuaeth.
11. Tair cheffyl fydd yn neidio yn y rownd derfynol. Tri cheffyl.
12. Mae pymtheg dynion mewn tîm rygbi. dyn.

Ymarfer - Ble mae'r treigladd?

Gan ddefnyddio lliwiau neu siapiau gwahanol tynnwch sylw at bob treigladd **meddal**, **trwynol** a **llaes** yn y darn hwn. Ceisiwch esbonio pam eu bod nhw yno.

a ffordd

o gywadd.

gywadd.

fyngrech gywadd.

Wythnos nesaf, bydd bwyty newydd yn agor ei **ddr**ysau yn fy **nhref** **enedigol**. Dim ond cynnyrch lleol gorau fydd yn cael ei **goginio** yno yn ôl y rheolwraig. Mae hi'n awyddus i **g**adw'r prisiau mor isel â **phosib**, ond bydd hyn yn **dibynnu** ar **ei** **ch**wmeriaid. Os aiff digon yno, bydd y prisiau yn **fwy** rhesymol. Yn **fy** **mar**i, mae cynnig cynnyrch lleol/organig yn sicr o **dd**edn, oherwydd y dyddiau hyn, mae pobl yn ymwybodol iawn o'r amgylchedd a'r pellter y mae'r bwyd wedi teithio.

Treigladd
meddal yn.

benywaidd.

Treigladd
fy

MEDDAL.

- Ar ôl addaddio

- Ar ôl mrogenus
(ei).

TRWYNOL.

- Ar ôl
mrogenus
(fy).

LLAES.

- Ar ôl mrogenus
(ei)

- Ar ôl & ...
(gyda).